

**Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta**

***Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö uued prioriteedid***

(2015/C 417/04)

**1. TAUST**

Euroopal seisab ees mitu pakilist ülesannet: taastada töökohtade loomine ja elavdada majandust; saavutada jätkusuutlik kasv; ületada investeeringute nappus; tugevdada sotsiaalset sidusust; koordineerida reageerimist rändevoogudele; võtta erilise tähelepanu alla radikaliseerumise ja vägivalda ennetamine. Samal ajal peab Euroopa tegelema selliste pikaajaliste probleemidega nagu elanikkonna vananemine, digiajastuga kohanemine ning konkureerimine teadmistepõhises maailmamajanduses.

Euroopa poliitiline reageerimine Euroopa Komisjoni poliitiliste suuniste („Euroopa uus algus: minu tegevuskava töökohtade loomiseks ning majanduskasvu, õigluse ja demokraatlike muutuste tagamiseks“) (1) raames tähistab uut algust. Majanduslikus mõttes on haridusel ja koolitusel kasvu soodustava sektorina selles uues tegevuskavas otsustav roll. Inimkapitali investeeritud raha on hästi kulutatud raha. Hea haridus ja koolitus aitavad kaasa püsivale majanduskasvule ning säästvale arengule: need hoogustavad teadus- ja arendustegevust, innovatsiooni, tööviljakust ja konkurentsivõimet. Liikmesriigid peaksid tegema vajalikke investeeringuid kõikidesse haridus- ja koolitussüsteemidesse, et suurendada nende tõhusust ja tulemuslikkust tööjõu oskuste ja pädevuste suurendamisel, võimaldades seeläbi töötajatel paremini muutusteks ette valmistuda ja kohaneda dünaamilise tööturu kiiresti muutuvate vajadustega üha digitaalsemaks muutuva majanduse tingimustes ning tehnoloogiliste, keskkonnaga seotud ja demograafiliste muutuste olukorras. Liikmesriigid peaksid tegema rohkem jõupingutusi, et parandada kõigi juurdepääsu kvaliteetsele elukestvatele õppele, ning rakendada aktiivset vananemise strateegiaid, mis võimaldavad pikemat tööivõimelist iga.

Vägivaldse äärmusluse traagilised puhangud 2015. aasta alguses tuletasid teravalt meelde, et meie ühiskonnad on haavatavad. Haridusel ja koolitusel on tähtis roll selle tagamisel, et meie ühised inimlikud ja kodanikuäärtused on kaitstud ja antakse edasi järgmistele põlvkondadele, selleks et edendada mõtte- ja sõnavabadust, sotsiaalset kaasatust ja austust teiste vastu ning selleks et võidelda diskrimineerimise vastu kõigis selle vormides, tugevdada nende ühiste põhiväärtuste õpetamist ja aktsepteerimist ning luua alus kaasavamatele ühiskondadele hariduse kaudu, alustades varajasest east (2). Haridus ja koolitus võivad aidata vältida vaesust ja sotsiaalset tõrjutust ja nende vastu võidelda, edendada vastastikust austust ning rajada alus avatud ja demokraatlikule ühiskonnale, millele toetub kodanikuaktiivsus.

Samal ajal seisab haridus- ja koolitussüsteemide ees väljakutse tagada võrdne juurdepääs kvaliteetsele haridusele, eelkõige jõudes kõige ebasoodsamas olukorras olevate rühmadeni ja integreerides erineva taustaga inimesi, sealhulgas integreerides hiljuti saabunud sisserändajad (3) asjakohaselt õpikeskkonda, soodustades sel viisil suuremat sotsiaalset lähenemist.

Seda arvestades aitavad haridus ja koolitus märgatavalt kaasa mitmele ELi strateegiale ja algatusele, sealhulgas strateegiale „Euroopa 2020“, noortegarantiile, noorte tööhõive algatusele, digitaalse ühtse turu algatusele, Euroopa julgeoleku ja rände tegevuskavadele ning Euroopa investimiskavale; sealjuures austades täielikult liikmesriikide pädevust haridus- ja koolitussüsteemide vallas. Euroopa hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegiline raamistik (HK 2020) täiendab riiklikke meetmeid ja toetab liikmesriike vastastikuse kogemusevahetuse, vastastikuse õppe, tõendite ja andmete kogumise abil nende reformides, eesmärgiga nende tulemusi veelgi parandada.

Haridus ja koolitus annavad inimestele teadmised, oskused ja pädevused, mis võimaldavad neil areneda ja oma olukorda mõjutada, laiendades nende väljavaateid, valmistades inimesi soodsalt ette tulevaseks eluks, pannes aluse kodanikuaktiivsusele ja demokraatlikele väärtustele ning edendades kaasamist, võrdseid võimalusi ja võrdsust.

(1) Komisjoni president Jean-Claude Juncker esitas selle Euroopa Parlamendile 15. juulil 2014 Strasbourgis.

(2) Avaldus kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu, 17. märts 2015, Pariis.

(3) Tekstis rändajatele osutamisel kehtib järgmine.

*Sellega ei piirata erinevate rändajate kategooriate haridusele ja koolitusele juurdepääsu käsitlevat õiguslikku olukorda, nagu see on määratletud kohaldatavas rahvusvahelises õiguses, Euroopa Liidu õiguses ja siseriiklikus õiguses.*

Komisjoni 2015. aasta hariduse ja koolituse valdkonna ülevaatest nähtub, et endiselt esineb tõsiseid probleeme.

- Kogu ELis on 15aastastest 22 % tulemused matemaatikas kehvad. Madala sotsiaal-majandusliku seisundiga õpilaste seas on see osakaal murettekitavalt 36,6 %. Lisaks on ELis 15aastastest 18 % tulemused lugemises madalad ning 17 % tulemused loodusteadustes kehvad. Kehvad tulemused nendes õpivaldkondades on ligikaudu 60 % levinumad poiste kui tüdrukute seas <sup>(4)</sup>.
- Üks neljast Euroopa täiskasvanust on madala kvalifikatsioonitaseme tõttu halvas olukorras, mis piirab nende juurdepääsu tööturule, sulgedes samaaegselt tee edasiseks hariduseks või ümberkoolituseks. Parimal juhul põhihariduse omandanud 66 miljonist täiskasvanust osaleb täiskasvanuõppes ainult 4,4 % <sup>(5)</sup>.
- Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaal <sup>(6)</sup> on praegu 11,1 %. Strateegia „Euroopa 2020” ühise peamise eesmärgi saavutamise suunas on tehtud edusamme, kuid kogu Euroopas on siiski rohkem kui 4,4 miljonit haridussüsteemist varakult lahkunud noort ning ligikaudu 60 % neist on mitteaktiivsed või töötud, mis kujutab endast sotsiaalse tõrjutuse ja vähese kodanikuosaluse suuremat riski.
- Kõrghariduse omandajate <sup>(7)</sup> määr suureneb jätkuvalt ja on nüüd 37,9 %. Strateegia „Euroopa 2020” ühise peamise eesmärgi saavutamine on hästi edenenu, kuid koolilõpetanute tööhõivemäär püsib kogu ELis muutumatuna.

2014. aastal tehti ulatuslik vahekokkuvõtte HK 2020 kohta, mis hõlmas liikmesriike ja peamisi sidusrühmi ning on aluseks käesolevale aruandele. Kokkuvõttes jõuti kolme põhilise poliitilise järelduseni.

- Kinnitust leidis kõigi tasemete haridust ja koolitust hõlmava integreeritud raamistiku väärtus. Praegusaegne vajadus õppetegevuse paindlikkuse ja avatuse järele eeldab, et poliitika oleks ühtne alates alusharidusest ja põhikoolidest kuni kõrghariduse, kutsehariduse ja -koolituse ning täiskasvanuõppeni, toetades seeläbi elukestva õppe põhimõtet.
- HK 2020 neli strateegilist eesmärki (ja praegused ELi sihttasemed) on endiselt kehtivad, sest need sõnastati ammendaval ja tulevikku vaataval viisil nõukogu 2009. aasta järeldustes, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal ning on kuni 2020. aastani kindlaks aluseks HK 2020 meetmetele. Siiski tuleb kohandada poliitika keset, et see hõlmaks nii pakilisi majandus- ja tööhõiveprobleeme kui ka hariduse tähtsust võrdsete võimaluste ja kaasamise edendamisel ning ühiste euroopalike väärtuste, kultuuridevahelise pädevuse ja kodanikuaktiivsuse juurutamisel.
- HK 2020 aitab oluliselt kaasa ELi üldisele töökohtade, majanduskasvu ja investeeringute tegevuskava elluviimisele, sealhulgas Euroopa poolaastale. Seoses sellega tuleks reformidega seotud probleemide puhul tõhustada tõendite põhinemist ja vastastikust õppimist ning suurendada raamistiku riigipõhisust, kui see on asjakohane.

Arvestades eespool kirjeldatud raskusi ja poliitikajäreldusi ning parema koostöö saavutamiseks HK 2020 ning ELi poliitiliste tingimuste ja prioriteetide vahel, tehakse käesolevas ühisaruandes ettepanek juhtida Euroopa koostööd selles raamistikus kuni 2020. aastani, mis tähendab, et selle töösükli pikendatakse kolmelt aastalt viiele.

## 2. PEAMISED VÄLJAKUTSED TULEVASTE PRIORITEETIDE VALIKU KINDLAKSMÄÄRAMISEL

Kokkuvõtte alusel ning samas liikmesriikidevahelisi erinevusi tunnistades tutvustatakse selles peatükis Euroopa hariduse ja koolituse valdkonna peamisi arengusuundi ja ülesandeid, mille tulemusena selgitati välja uued **prioriteetsed valdkonnad** ja **konkreetsed teemad**, et jätkata nende kallal tööd kuni 2020. aastani.

Uued *prioriteetsed valdkonnad* on:

- asjakohased ja kvaliteetsed teadmised, oskused ja pädevused, mida on arendatud elukestva õppe kaudu ja mille puhul keskendutakse õpitulemustele, et saavutada tööalane konkurentsivõime, innovatsioon, kodanikuaktiivsus ja heaolu;
- kaasav haridus, võrdsus, võrdsed võimalused, mittediskrimineerimine ja kodanikupädevuse edendamine;

<sup>(4)</sup> OECD 2012. aasta PISA tulemused: suurepärased tulemused võrdsete võimaluste kaudu.

<sup>(5)</sup> Uuring, milles käsitletakse täiskasvanute oskusi ning nende mõju haridus- ja koolituspoliitikale Euroopas, Euroopa Komisjon (2013).

<sup>(6)</sup> Nende 18–24aastaste osakaal elanikkonnast, kes on omandanud ainult põhihariduse või madalama hariduse ning kes enam ei õpi ega tööta.

<sup>(7)</sup> Nende 30–34aastaste protsent, kes on edukalt lõpetanud kolmanda taseme hariduse (Eurostat).

- avatud ja innovaatiline haridus ja koolitus, sealhulgas täielik jõudmine digiajastusse;
- tugev toetus õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja teistele haridustöötajatele;
- oskuste ja kvalifikatsiooni läbipaistvus ja tunnustamine, et hõlbustada õpiliikuvust ja töötajate liikuvust;
- haridus- ja koolitussüsteemide jätkusuutlikud investeeringud, kvaliteet ja tõhusus.

Nimetatud prioriteetsed valdkonnad ja nendega seotud konkreetsed küsimused on toodud dokumendi lisas.

### 2.1. Oskuste ja pädevuste arendamisel on määravad õpitulemuste kvaliteet ja asjakohasus

Euroopa kesisel tasemel põhiteadmised ja -oskused takistavad majandusarengut ja piiravad karmilt inimeste tööalast, sotsiaalset ja isiklikku eneseteostust. Töölase konkurentsivõime, innovatsiooni ja kodanikuaktiivsuse parandamiseks ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2006. aasta soovitusel (võtmepädevuste kohta elukestvas õppes) tuginedes peavad põhioskused käima käsikäes muude oluliste pädevustega ja hoiakutega, milleks on loovus, ettevõtlikkus ja algatusvõime, digipädevused<sup>(8)</sup>, võõrkeelteoskus, kriitiline mõtlemine, sealhulgas e- ja meediapädevuse abil, ning oskused, mis kajastavad kasvavaid vajadusi, näiteks rohelises majanduses ning digitaal- ja tervishoiusektoris vajalikud oskused.

**Õpitulemuste kvaliteeti tuleb edendada elukestvalt.** Kuigi enamik liikmesriike on kehtestanud põhjalikud elukestva õppe strateegiad, peaksid kõik liikmesriigid sellised strateegiad välja töötama ning tagama võimaluse liikuda erinevate õppevormide ja -tasemete vahel ning siirduda haridus- ja koolitussüsteemist tööle. See nõuab järjepidevaid kooskõlastamis- ja partnerluspingutusi eri õppesektorite vahel ning haridusasutuste ja asjakohaste sidusrühmade vahel.

**Alusharidus ja lastehoid on lähtepunkt** ning üks tõhusamaid vahendeid põhipädevuste süvendamisel, aga selle puhul esineb juurdepääsu laiendamise ja kvaliteedi parandamise topeltprobleem. Alla 3aastastele lastele mõeldud teenuste osutamine on mõnes riigis eriti problemaatiline. Nagu on soovitatud eelmise töötütsükli ajal liikmesriikide ekspertide poolt välja töötatud alushariduse ja lastehoiu kvaliteediraamistikus, võiks edasise töö põhiteemadeks olla juurdepääsu parandamine eeskätt ebasoodsas olukorras inimrühmade jaoks, töötajate professionaalsuse parandamine ning tõhusad haldus-, õppekava-, rahastamis- ja järelevalvesüsteemid.

**Haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamiseks suunatud meetmed on võetud kasutusele** kõigis liikmesriikides, aga need ei moodusta alati ulatuslikke strateegiaid, nagu on nõutud nõukogu 2011. aasta soovitusel<sup>(9)</sup>, ega samaväärseid tõendus põhiseid poliitikaid. Edukas lahendus nõuab pikaajalist pühendumist ja valdkondadevahelist koostööd, milles keskendutakse ennetuse, varase sekkumise ja kompensatsioonimeetmete sobivale kombinatsioonile. Koolipõhised haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamise poliitika peaksid hõlmama koostööl põhinevaid lähenemisviise, vanemate aktiivset kaasamist, partnerlust väliste sidusrühmade ja kogukonnaga, õpilaste heaolu toetamise meetmeid ning kvaliteetseid suuniseid ja nõustamist, millega tagatakse õpilastele võrdsed võimalused kvaliteetsele haridusele juurdepääsuks, selles osalemiseks ja sellest kasu saamiseks ning mis võimaldavad kõigil õpilastel saavutada oma täieliku potentsiaali.

**Kõrgharidussüsteemid peaksid hoogustama teadmispõhist majandust ja vastama ühiskonna vajadustele.** Kõrgharidus peab muutuma ühiskonna ja tööjõuturu vajadused tulemuslikult täitma, suurendades Euroopa oskusi ja inimkapitali ning tugevdades oma panust majanduskasvu. Selle saavutamiseks peaks kõrgharidus tagama, et ajakohastamisel keskendutakse hariduse, teadustöö, innovatsiooni ja tööhõive vahelisele sünergiale, luues sidemed kõrgharidusasutuste, kohaliku keskkonna ja piirkondade vahel, kohaldades uuenduslikke lähenemisviise õppekavade asjakohasuse parandamiseks, kasutades muu hulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (IKT), parandades siirdumist tööellu ning tugevdades rahvusvahelist koostööd. Samas kui haridussüsteemist väljalangemise määra vähendamine ja lõpetanute määra suurendamine valmistab paljudes liikmesriikides endiselt raskusi, eriti ebasoodsas olukorras inimrühmade puhul, on prioriteediks vajadus tagada, et kõik kõrghariduse vormid annavad üliõpilastele asjakohased kõrgetasemelised teadmised, oskused ja pädevused, mis valmistavad nad ette edasiseks karjääriks. Kõrgharidus peab samuti aitama valmistada üliõpilasi ette avatud suhtumisel ja kriitilisel mõtlemisel põhinevaks kodanikuaktiivsuseks ning toetama isiklikku arengut, täites samas oma täielikku rolli teadmiste edastamisel ja loomisel.

<sup>(8)</sup> Õppimine ja digipädevuste omandamine tähendab enam kui lihtsalt info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) alaseid oskusi ning hõlmab IKT turvalist, koostööle suunatud ja loominguks kasutamist, sealhulgas kodeerimist.

<sup>(9)</sup> Ühendkuningriik hääletas selle soovitusel vastu.

**Kutseharidusel ja -koolitusel on asjakohaste oskuste arendamisel oluline roll.** Kutseharidus- ja -koolitussüsteemi lõpetanute tööhõivemäär on juba enamikus liikmesriikides heal tasemel. Sellele on kaasa aidanud ka Brugge kommünikees (2010) määratud eesmärkide rakendamiseks Kopenhaageni protsessi raames aastatel 2011–2014 võetud meetmed, mille eesmärk on parandada kutsehariduse ja -koolituse tulemuslikkust, kvaliteeti ja atraktiivsust. Sellele peaksid järgnema täiendavad reformid kooskõlas Riia 22. juuni 2015. aasta järeldustes määratletud keskpika perioodi eesmärkidega (vt lisa). Tuleks jätkata asjakohaste oskuste arendamist, edendades veelgi kõiki tööloppimise vorme, nagu praktikad, õpipoisiõpet ning duaalseid kutseharidus- ja -koolitussüsteeme, tõhustades Euroopa Õpipoisiõppe Liidu tööd, arendades edasi partnerlusi kõigi sidusrühmadega kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasemel ning täiustades vajatavate oskuste prognoosimist. Ühtlasi tuleks tõhustada kutseharidus- ja -koolitussüsteemi õpetajate, koolitajate ja mentorite esialgset ja pidevat kutsealast arengut, sealhulgas töökogemuse kaudu ettevõtetes ja tööstuses, et olla valdkonna arengutega kursis.

**Täiskasvanuõpe kui oskuste täiendamise, ümberõppe, kodanikuaktiivsuse ja sotsiaalse sidususe alus.** Kuna hiljutised uuringud<sup>(10)</sup> on näidanud, et täiskasvanute põhioskuste tase on madal, ning võttes arvesse üleilmastumise mõju vajavatavate oskustele ja kõrget töötuse määra, siis on vaja täiskasvanuõppe uuendatud Euroopa tegevuskava jõudsamalt rakendada. Prioriteetidid peaksid hõlmama tulemuslikumat juhtimist, märgatavalt suuremat võimaluste pakkumist ja kasutamist, nende paindlikumat osutamist, ulatuslikumat juurdepääsu, hoolikamat jälgimist ning paremat kvaliteedi tagamist (vt lisa). Täiskasvanuõpe annab hiljuti saanud sisserändajatele ja rändetaustaga inimestele võimaluse täiendus- ja hariduseks või ümberõppeks ning suurendab nende inimeste võimalusi tööturule ja ühiskonda integreeruda.

## 2.2. Haridus ja koolitus on üliolulised sotsiaalse sidususe, võrdsuse, mittediskrimineerimise ja kodaniku pädevuse edendamiseks

Ebavõrdsus on enamikus Euroopa ja OECD riikides viimase 30 aasta kõrgeimal tasemel ning see halvendab haridustulemusi, sest haridussüsteemid kipuvad olemasolevaid sotsiaal-majandusliku seisundi seaduspärasid taastootma. Seetõttu tuleb esikohale seada põlvest põlve kanduva madala kvalifikatsioonitaseme tsükli katkestamine. Enamik liikmesriike on võtnud meetmeid, et parandada ebasoodsas olukorras olevate õppijate juurdepääsu haridusele. Siiski esineb endiselt märkimisväärne hariduslünk ning kvaliteetsele haridusele ja koolitusele, alates alusharidusest ja lastehoiust, on mitmes ELi osas endiselt raske juurde pääseda. Mitmekesisusele selle kõigis vormides reageerimiseks ning kõigile õppijatele kaasava hariduse ja koolituse pakkumiseks on vaja tulemuslikke meetmeid, keskendudes ebasoodsas olukorras olevate rühmadele, nagu erivajadustega õppijad, hiljuti saanud sisserändajad, rändetaustaga inimesed ja romad. Noortegarantii tuleks täielikult ellu viia (st tööturule suunamised, praktikad ning uued võimalused õppimiseks ja koolituseks).

Tegeleda tuleb sooline ebavõrdsusega hariduses ja koolituses, mida põhjustavad ka jätkuvalt esinevad soolised stereotüübid, ning sooliste erinevustega haridusvalikute langetamisel. Õpikeskkonnas ei tohi sallida muu hulgas soopõhist kiusamist, ahistamist ega vägivalda. Õppeasutustele ja õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja muudele haridustöötajatele tuleb anda vahendeid ja toetust, et õppijad saaksid oma õpikeskkonnas kaasatuse, võrdsuse, võrdsete võimaluste, mittediskrimineerimise ja demokraatliku kodanikuna käitumise kogemuse. Avatud õpikeskkondi, nagu avalikud raamatukogud, avatud täiskasvanuharidusekeskused ja avatud ülikoolid, tuleks sotsiaalse kaasamise edendamise vahenditena võimendada.

17. märtsi 2015. aasta haridusministrite Pariisi deklaratsioonis nõuti kõigil tasanditel meetmeid, et tugevdada hariduse rolli kodanikuna käitumise ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamisel, sotsiaalse sidususe tugevdamisel ning noorte abistamisel, et kujundada nad meie eripalgelise ja kaasava ühiskonna vastutustundlikeks, avatud meelega ja aktiivseteks liikmeteks<sup>(11)</sup>. Haridus on oluline tõrjutuse ja radikaliseerumise ennetamiseks ja neile vastu astumiseks. Deklaratsiooni järelmeetmed on uues töösüklis kõige tähtsamal kohal. Need koosnevad ühisest analüüsist, vastastikusest õppimisest, kohtumistest, heade tavade levitamisest ja konkreetsetest meetmetest, mida toetatakse rahastusega programmist Erasmus+ kooskõlas deklaratsioonis määratletud nelja valdkonnaga: i) selle tagamine, et lapsed ja noored omandavad sotsiaalsed, kodaniku- ja kultuuridevahelised pädevused, edendades demokraatlikke väärtusi ja põhiõigusi, sotsiaalset kaasamist ja mittediskrimineerimist ning kodanikuaktiivsust, ii) kriitilise

<sup>(10)</sup> Vt eelkõige täiskasvanute oskusi käsitlevat OECD uuringut, mis viidi läbi täiskasvanute pädevuste hindamise programmi (PIAAC) raames.

<sup>(11)</sup> Mitteformaalne haridus on oluline noorte inimeste sotsiaalse ja demokraatliku osaluse edendamisel, mis on ELi noortevaldkonna koostööraamistiku prioriteet (2015. aasta ELi noortearanne).

mõtlemise ja meediapädevuse parandamine, iii) ebasoodsas olukorras olevate laste ja noorte hariduse soodustamine ning iv) koostöös teiste asjakohaste poliitikate ja sidusrühmadega kultuuridevahelise dialoogi edendamine kõigi õppevormide kaudu.

Eespool toodud meetmete valdkondade tähtsust suurendab praegune rändajate sissevool Euroopasse. Erineva taustaga inimeste saabumine loob väljakutse haridus- ja koolitussektori ning selle sidusrühmade jaoks kogu Euroopas. Nende rändajate jaoks, kes meie riikidesse jäävad, on integreerimine haridusse ja koolitusse ülioluline samm nende sotsiaalse kaasamise, tööalase konkurentsivõime, ametialase ja isikliku eneseteostuse ja kodanikuaktiivsuse suunas. Selles kontekstis on esmatähtis vastuvõtjariigi keel(t)e tõhusa omandamise toetamine. Lisaks sõltub rändajate edukas integreerimine ka eri kultuuride tundmise arendamisest õpetajate, koolitajate, koolijuhtide, teiste haridustöötajate, õpilaste ja vanemate hulgas, et tagada parem valmisolek õpikeskkonna multikultuurseks mitmekesisuseks. Rände Euroopa mõõde rõhutab liikmesriikide integratsioonimeetmete täieliku toetamise asjakohasust, nt ühise analüüsi, vastastikuse õppimise, konverentside ja heade tavade levitamise kaudu.

### 2.3. Asjakohane ja kvaliteetne õpe vajab järgmist.

**Innovaatiliste pedagoogikameetodite ning digipädevuste arendamise vahendite aktiivsem kasutamine:** haridus ja koolitus võivad kõigil tasanditel kasu saada hästi järeleproovitud innovaatilistest pedagoogilistest tavadest ja didaktilistest materjalidest, mille suutlikkus aidata konkreetset kaasa erinevate õppijate kaasavale õppimisele on tõestatud. Mitu liikmesriiki on teatanud õpetajate ja õppijate digipädevuste parandamise algatustest ning kolmandik neist on võtnud kasutusele riiklikud hariduse digiteerimise strateegiad. Siiski on jäänud püsima tohutud probleemid. Ühiskonnad muutuvad üha digitaalsemaks, suurendades seeläbi nõudlust digipädevuste järele. Haridus ja koolitus peavad selle vajaduse täitma – see nõuab investeerimist taristusse, organisatsioonilistesse muudatustesse ja digiseadmetesse ning õpetajate, koolitajate, koolijuhtide ja teiste haridustöötajate digipädevustesse ning digitaalsete (ja avatud) õppematerjalide väljatöötamise ning kvaliteetsesse haridustarkvarasse. Hariduse ja koolituse andmisel tuleks lõigata kasu uutest IKT arengusuundumustest ning võtta kasutusele innovaatilised ja aktiivsed pedagoogikameetodid, mis põhinevad osalusel ja projektipõhisusel. Avatud õpikeskkonnad, nagu avalikud raamatukogud, avatud täiskasvanuharidusekeskused ja avatud ülikoolid, võivad aidata kaasa haridusvaldkondade vahelisele koostööle, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate õppijate puhul.

**Tugev toetus õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja teistele haridustöötajatele, kellel on oluline roll õppijate edukuse tagamises ja hariduspoliitika rakendamises:** paljud liikmesriigid on teatanud õpetajakoolituse täendamise meetmetest ning rõhutanud, et õpetajate ja koolitajate formaalharidus ja edaspidine erialane areng peaksid olema eesmärgipärased ning ühendama eriala sisu, pedagoogika ja praktika. Endiselt on prioriteet kõikide tasandite ja kõikide haridus- ja koolitussektorite asjaomastele töötajatele tugevate pedagoogiliste oskuste ja pädevuste tagamine, tuginedes usaldusväärsele teadustegevusele ja praktikale. Neid oleks vaja koolitada tulema toime õppijate individuaalsete vajadustega ja nende üha erinevama sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja geograafilise taustaga, ennetama haridussüsteemist varakult lahkumist, kasutama optimaalselt innovaatilist pedagoogikat ja IKT vahendeid, toetades neid sealjuures nende karjääri alguses.

Paljudes riikides takistab kvaliteetset õpetamist üha enam töötajate nappus ja samal ajal üha vähenev huvi õpetajakutse vastu. Seetõttu peaksid liikmesriigid võtma meetmeid õpetajakutse atraktiivsemaks ja mainekamaks muutmiseks<sup>(12)</sup>. Tagamiseks seda, et valitakse sobivaimad, erineva tausta ja kogemustega kandidaadid ja et õpetajatele pakutakse atraktiivseid karjäärivõimalusi, on vaja laiaulatuslikke pikaajalisi poliitikameetmeid, muu hulgas eesmärgiga vähendada kõnealuse kutsealaga seoses esinevaid tugevaid soolisi eelarvamusi.

**Õpiliikuvuse hõlbustamine kõikidel tasanditel:** õpiliikuvust käsitleva nõukogu 2011. aasta soovitusel järelemeetmena koostatud esimesest liikuvuse edetabelist (2014) nähtub, et õpiliikuvuse keskkond on liikmesriigiti väga erinev ning märkimisväärsed teabe, õppijate toetamise ja tunnustamisega seotud takistused püsivad. Oskuste ja kvalifikatsiooni läbipaistvuse, kvaliteedi tagamise ja valideerimise ning tunnustamise meetmeid tuleb järgida ja nendest tuleb kinni pidada. Liikuvuse jälgimiseks on vaja paremaid tõendusandmeid.

Kõrghariduse ning kutsehariduse ja -koolituse rahvusvahelisemaks muutmise toetamine on endiselt prioriteet. See võib hõlmata poliitilist koostööd muude maailma piirkondadega kvaliteedi tagamise ja õpitulemuste edendamise valdkonnas, strateegiliste partnerluste ja ühiste kursuste väljatöötamist, üliõpilaste, töötajate ja teadlaste liikuvuse edendamist ning väljaspool ELi omandatud kvalifikatsioonide kasutamise hõlbustamiseks tehtavat tööd.

<sup>(12)</sup> Poliitikameetmeid õpetajakutse atraktiivsuse parandamiseks Euroopas, Euroopa Komisjon (2013).

**Tugevdatud ja lihtsustatud läbipaistvust ja tunnustamist tagavad ELi vahendid ning tugevam koostoime nende vahel:** läbipaistvust ja tunnustamist tagavad vahendid on olulised nii liikuvuse, tööalase konkurentsivõime kui ka elukestva õppe seisukohalt. Mõningaid neist (nt Europass) kasutatakse laialdaselt. Suurema läbipaistvuse tagamiseks on enamik liikmesriike välja töötanud riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud ja seostanud need Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga. Mitu liikmesriiki on rakendanud Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemi (ECVET), Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistiku kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas (EQAVET) ja Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistiku.

Edasises töös tuleks edendada mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimist ning soodustada suuremat läbipaistvust ja kvalifikatsioonide võrreldavust kogu Euroopas. Hiljuti saanud rändajate osas võiks olemasolevad läbipaistvust tagavad vahendid kaasa aidata arusaamise parandamisele välismaal omandatud kvalifikatsioonidest ELis ja vastupidi. Asjakohane tunnustamine ja valideerimine võib toetada avatud ja innovaatiliste, sh digitehnoloogiat kasutavate õpitavade kasutuselevõtmist.

Edasises töös tuleks keskenduda ka Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku ja riiklike kvalifikatsiooniraamistike tõhusamale rakendamisele ja Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku edasiarendamisele, et suurendada kvalifikatsioonide läbipaistvust ja võrreldavust. Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku ja riiklike kvalifikatsiooniraamistike kasutamine võib toetada olemasolevaid tunnustamismenetlusi ja seeläbi tunnustamist hõlbustada.

Pärast esialgse mõjuhindangu läbiviimist tuleks erilist tähelepanu pöörata ka olemasolevate ELi vahendite (nt laiemale üldsusele suunatud oskuste ja kvalifikatsiooniga seotud vahendid, portaalid ja muud teenused) lihtsustamisele ja ratsionaliseerimisele, et suurendada nende kättesaadavust.

**Investeeringute nappuse ületamine:** tõhus investeerimine kvaliteetsesse haridusse ja koolitusse on jätkusuutliku kasvu allikas. Siiski on pärast kriisi riigieelarved endiselt piiratud ning mitu liikmesriiki on realselt kärpinud oma haridus- ja koolituskulusid. See tähendab, et liikmesriike on vaja toetada selliste reformide väljatöötamisel, millega saavutatakse kvaliteetne haridus ja koolitus tulemuslikumalt ja laiemas ühiskondlikus kontekstis. Euroopa investeerimiskava, Erasmus+, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide, sealhulgas noorte tööhõive algatuse ja programmi „Horisont 2020” kaudu saab investeeringuid hoogustada ning toetada HK 2020 poliitikaprioriteete, tagades samas tugevad sidemed poliitikavaldkondadega.

### 3. JUHTIMINE JA TÖÖMEETODID

Pärast 2012. aasta ühisaruannet on HK 2020 juhtimine paranenud. Eelkõige on tõhustatud tõendite kogumist (hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade) ja töörühmade operatiivsust ning töötatud välja korrapärased platvormid peamiste sidusrühmade vaheliseks teabevahetuseks, näiteks haridus-, koolitus- ja noorsoofoorum. Kokkuvõttest nähtub, et järgmise töötükli puhul ollakse üksmeelil allpool toodud käsitlusviisis.

- **Tugevad analüütilised tõendid ja edusammude jälgimine** on HK 2020 tulemuslikkuse mõttes üliolulised ning neid tõendeid kogutakse ja edusamme jälgitakse koostöös Eurostati, Eurydice võrgustiku, Cedefopi, OECD ja muude organisatsioonidega.
- Endiselt jääb HK 2020 raames esikohale aruandluse lihtsustamine ja ratsionaliseerimine, millele aidatakse kaasa töötükli pikendamise viie aastani. Optimaalselt kasutatakse analüütilisi ja ajakohaseid fakte ja arvamusi, mida saadakse näiteks Eurydice võrgustiku ja Cedefopi (Refer Net) kaudu. Lisaks võetakse hariduse ja koolituse valdkonna ülevaate riigipõhist teavet sisaldavates peatükkides arvesse ka ajakohaseid riiklike andmeid, kui see on metodoloogiliselt põhjendatud.
- **Tugevamad seosed hariduse, ettevõtluse ja teadustegevuse vahel ning sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna kaasamine** tugevdab HK 2020 mõju ning õppesüsteemide asjakohasust Euroopa innovatsioonisuutlikkuse suurendamisel. Siin on suunanäitajateks teadmusühendused, programmi Erasmus+ valdkondlike oskuste ühendused, Marie Skłodowska-Curie meetmed ning programmi „Horisont 2020” alla kuuluv Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut. Sidusrühmade kaasamine soodustavad ka haridus-, koolitus- ja noorsoofoorum, ELi foorum ülikoolide ja ettevõtjate dialoogiks, kutsehariduse ja -koolituse valdkonna ettevõtlusfoorum ja liikmesriikide temaatilised foorumid. Püütakse saavutada koostöö Euroopa kodanikuühiskonna ja Euroopa sotsiaalpartneritega, et nende asjatundlikkust ja teavitamissuutlikkust optimaalselt ära kasutada.

HK 2020 vahendid on oma väärtust tõestanud, kuid riiklikul tasandil ei ole need alati tõhusat mõju avaldanud – peamiselt on selle taga tegevuse kooskõlastamatus, kehv teabe levitamine ning riikide vähene teadlikkus nende tulemuste kasulikkusest. HK 2020 vahendite pagasit on kavas tugevdada.

- HK 2020 tegevuse läbipaistvuse ja sidususe parandamiseks valmistab komisjon koostöös liikmesriikidega (sealhulgas nõukogu eesistujariikide kolmikuga) ette **HK 2020 esialgse jooksva töökava**, mis hõlmab põhitegevust ning vastastikuse õppimise üritusi, mida kavatakse läbi viia tippametnike mitteametlikel kohtumistel, st koolide, kutseharidus- ja -koolitus- ning kõrgharidusasutuste peadirektorite koosolekul (peadirektorite koosolekud) ning hariduse ja koolituse valdkonna kõrgetasemelise töörühma, HK 2020 töörühmade, Euroopa kvalifikatsiooni- raamistiku nõuanderühma ning andmete ja näitajate eksperdirühma koosolekul, ning annab nendest selge ülevaate.
- Alates 2016. aastast asub uus **töörühmade** <sup>(13)</sup> põlvkond tööle **HK 2020 alaste konkreetsete küsimustega**, mis on loetletud lisas. Komisjon pakub välja töörühmade volitused, mida kohandatakse eelkõige hariduskomitee kaudu väljendatud liikmesriikide kommentaare silmas pidades. Rühmad annavad korrapäraselt aru asjaomastele mitteametlikele tippametnike rühmadele (st peadirektorite koosolekul ning hariduse ja koolituse valdkonna kõrgetasemelisele töörühmale), kes neid juhendavad, ja hariduskomiteele, kes esitab nõukogule asjaomased väljundid. Innustatakse innovaatiliste töömeetodite kasutamist ja tõhusamalt levitatakse rühmade väljundeid, et võimaldada saavutada tõeline teadmiste jagamine ning hõlbustada järelmeetmete võtmist.
- Tugevdatakse **HK 2020 vastastikuse õppimise meetmeid**, mis on tavaliselt töörühmade kanda ning võimaldavad sarnaste poliitika probleemidega liikmesriikidel töötada klastritena. 2012. aasta ühisaruande rakendamisel vabatahtlikul alusel korraldatavad **vastastikused eksperdihinnangud**, milles keskendutakse riigipõhiste probleemidele, on peadirektorite mitteametlike koosolekute kontekstis kasulikuks osutunud, kuid need nõuavad paremat ettevalmistamist ja üksteisega suhtlemist. Konkreetsete riiklike reformikavade toetamiseks saab samuti kasutada täpseid vajadusi arvestavat **vastastikust nõustamist** <sup>(14)</sup>.
- **Heade tavade** ja saadud õppetundide levitamist – vajaduse korral rahvusvaheliste tõendite abil – hoogustatakse temaatiliste üritustega, poliitikaalase vastastikuse õppimisega ning mis tahes kokkulepetega, mille abil saab edastada ja vahetada teadmisi selle kohta, mis hariduses toimib. Selleks et hõlbustada HK 2020 teatud põhiväljundite tulemuslikku kasutuselevõtmist hariduse ja koolituse sidusrühmade poolt, pööratakse erilist tähelepanu oluliste sõnumite levitamisele ELi ametlikes keeltes vastavalt olemasolevatele vahenditele. Peale selle lisatakse kõnealuse levitamise kord HK 2020 töörühmade volituste hulka ja seda kajastatakse jooksvas töökavas.
- Euroopa poolaastaga ühtlustatud **hariduse ja koolituse valdkonna ülevaadet**, mis pakub ajakohaseid temaatilisi ja riigipõhiseid tõendeid, kasutatakse korrapäraselt selleks, et toetada poliitikaalaseid arutelusid nõukogu tasandil ja Euroopa Parlamendis peetavaid arutelusid hariduse murekohtade ja reformide üle.
- Täielikult kasutatakse ära **programmiErasmus+** potentsiaal suurendada HK 2020 vahendite mõju, toetades muu hulgas poliitikaeksperimentide ettevalmistamist töörühmades ning kasutades silmapaistvates projektides kogutud tõendeid.
- Kuigi on tehtud positiivseid samme, et edendada 2012. aasta ühisaruande järelmeetmena koostööd tööhõivekomiteega hariduse ja koolituse alal, on siiski veel võimalik uurida võimalusi, kuidas seda suhet parandada ja paremini struktureerida, innustades näiteks rohkem tõenditepõhise mõttevahetuse läbiviimist inimkapitaliga seonduvatel teemadel vastavalt tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu 9. märtsi 2015. aasta järeldustele.
- Tõhustada koostööd nii hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogus kui ka teiste nõukogu koosseisudega.

<sup>(13)</sup> Need töörühmad, mille komisjon moodustas algselt tööprogrammi „Haridus ja koolitus 2010” raames, et rakendada avatud koordineerimise meetodit hariduses ja koolituses, on parimate tavade vahetamise foorumiks kõnealustes valdkondades. Nad toovad vabatahtlikul alusel kokku liikmesriikide eksperdid.

<sup>(14)</sup> Vastastikune nõustamine on instrument, mille raames tulevad vabatahtlikul ja läbipaistval alusel kokku asjaomase kutseala kolleegid väiksest hulgast riiklikest ametiasutustest, et pakkuda välisnõustamist riigile, kus toimub oluline poliitika kujundamise protsess. Selle eesmärk on minna kaugemale teabe jagamisest ning olla foorumiks riiklikele väljakutsetele lahenduste leidmisel osalusel põhineva õpikoja vormis.

## LISA

## HARIDUSE JA KOOLITUSE VALDKONNA ÜLEEUROOPALISE KOOSTÖÖ PRIORITEETSED VALDKONNAD

Vahekokkuvõttes kinnitati nende HK 2020 nelja **strateegilise eesmärgi** asjakohasust, mille nõukogu seadis 2009. aastal:

1. elukestva õppe ja õpiliikuvuse reaalsuseks muutmine;
2. hariduse ja koolituse kvaliteedi ja tõhususe parandamine;
3. võrdsete võimaluste, sotsiaalse sidususe ja kodanikuaktiivsuse edendamine;
4. loovuse ja innovaatsilisuse, sealhulgas ettevõtlikkuse suurendamine kõikidel haridus- ja koolitustasanditel.

Kokkuvõtte tegemisel tõsteti nende strateegiliste eesmärkide seas esile liikmesriikide ühist eesmärki ühtlustada praegused prioriteetsed tegevusvaldkonnad. Alltoodud tabelis tehakse ettepanek vähendada kuni 2020. aastani **prioriteetsete valdkondade** arvu 13-lt 6-le – igaüks neist saab aidata saavutada üht või mitut strateegilist eesmärki – täielikus kooskõlas ELi üldiste poliitikaprioriteetidega ja nendesse panustades.

Tabelis on prioriteetsed valdkonnad jaotatud **konkreetsed teemadeks** vastusena nõukogu soovile, et tulevase töö teemadele osutataks selgemalt. Neid valdkondi järgitakse HK 2020 töömeetodite ja vahendite abil; need i) kajastavad liikmesriikide ühiseid ülesandeid ning ii) pakuvad lisaväärtust nendega tegelemisel Euroopa tasandil. Need **konkreetsed teemad** on aluseks HK 2020 järgmise põlvkonna tööühikute volitustele.

Liikmesriigid valivad oma riiklike prioriteetide põhjal välja need töö- ja koostöövaldkonnad ja -teemad, milles nad soovivad osaleda.

Prioriteetsed valdkonnad	Konkreetsed teemad
<p>1 <b>Asjakohased ja kvaliteetsed teadmised, oskused ja pädevused, mida arendatakse kogu elukestva õppe jooksul, keskendudes õpitulemustele, et saavutada tööalane konkurentsivõime, innovatsioon, kodanikuaktiivsus ja heaolu</b></p>	<p>i. Tõhustada sihipäraseid poliitikameetmeid, et parandada kogu Euroopas kesiseid tulemusi <b>põhioskustes</b> ehk <b>keele- ja kirjaoskuses, matemaatikas, loodusteadustes ja digikirjaoskuses</b></p> <p>ii. Tugevdada <b>valdkonnaüleste oskuste ja võtmepädevuste</b> arendamist kooskõlas võtmepädevusi käsitleva lähteraamistikuga elukestvaks õppeks, eelkõige <b>dig-, ettevõtlus- ja keelepädevust</b></p> <p>iii. Taasalustada ja jätkata elukestva õppe strateegiaid ning tegeleda <b>üleminekuetappidega</b> hariduses ja koolituses, edendades samal ajal kvaliteetse nõustamise abil üleminekut kutseharidus- ja -koolitussüsteemi, kõrgharidussüsteemi ja täiskasvanuõppe süsteemi, sealhulgas mitteformaalsesse ja informaalset õppesüsteemi, liikumist kõigi nende süsteemide vahel ning suundumist haridus- ja koolitussüsteemist tööturule</p> <p>iv. Edendada <b>üldist võrdset võimalusi</b> pakkuvat juurdepääsu <b>taskukohasele, kvaliteetsele alusharidusele ja lastehoiule</b>, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate inimeste puhul, ning edendada selle valdkonna kvaliteedirahastamist</p> <p>v. Vähendada <b>haridussüsteemist varakult lahkumist</b>, toetades koolipõhiseid strateegiaid üldise kaasava õppijakeskse nägemusega haridusest ning teise võimaluse pakkumisega, pöörates rõhku tõhusatele õpikeskkondadele ja pedagoogikameetoditele</p> <p>vi. Edendada <b>kõrghariduse</b> asjakohasust tööturu ja ühiskonna seisukohast, sealhulgas tööturu vajaduste ja tulemuste parema jälgimise ja prognoosimise abil, näiteks jälgides kõrgkooli lõpetanute karjääri, innustades arendama õppekavasid, intensiivistama tööõppimist ning tõhustama asutuste ja tööandjate vahelist koostööd</p>



Prioriteetsed valdkonnad	Konkreetsed teemad
	<p>vii. Täita Riia keskpika perioodi eesmärgid <b>kutsehariduses ja -koolituses</b> (vt täpsemalt teksti lõpus), tõhustades samal ajal Euroopa Õpipoisiõppe Liidu tööd ja täiustades tööturul vajatavate oskuste prognoosimist</p> <p>viii. Rakendada <b>täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava</b> (vt täpsemalt teksti lõpus)</p>
<p>2 <b>Kaasav haridus, võrdsus, võrdsed võimalused, mitte-diskrimineerimine ja kodanikupädevuse edendamine</b></p>	<p>i. Tulla toime üha <b>erinevamate õppijatega</b> ning parandada kõigi, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate rühmade, nagu erivajadustega õppijate, hiljuti saabunud sisserändajate, sisserändaja taustaga inimeste ja romade <b>juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale tavaharidusele ja -koolitusele</b>, võideldes samal ajal diskrimineerimise, rassismi, segregatsiooni, kiusamise (<b>sh küberkiusamise</b>), vägivalga ja stereotüüpidega</p> <p>ii. Tegeleda soolise ebavõrdsuse küsimusega hariduses ja koolituses ning naiste ja meeste ebavõrdsuse võimalustega ning edendada <b>sooliselt tasakaalustatumaid haridusvalikuid</b></p> <p>iii. Hõlbustada sisserändajatel <b>õppe- ja töökeel(t)e</b> tulemuslikku omandamist formaalse ja mitteformaalse õppe kaudu</p> <p>iv. Edendada <b>kodanikupädevust, kultuuridevahelist ja sotsiaalset pädevust</b>, vastastikust mõistmist ja austamist ning vastutustunnet demokraatlike väärtuste ja põhiõiguste suhtes hariduse ja koolituse kõikidel tasanditel</p> <p>v. Parandada <b>kriitilist mõtlemist</b> ning küber- ja meediapädevust</p>
<p>3 <b>Avatud ja innovaatiline haridus ja koolitus, sealhulgas täielik jõudmine digiajastusse</b></p>	<p>i. Uurida edasi <b>innovaatiliste ja aktiivsete pedagoogikameetodite</b>, näiteks valdkondadevahelise õpetamis- ja koostöömeetodite potentsiaali, et hoogustada asjakohaste ja kõrgetasemeliste oskuste ja pädevuste arendamist ning toetada samal ajal kaasavat haridust, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate ja puudega õppijate puhul</p> <p>ii. Edendada <b>koostööd</b>, innustades õppijate, õpetajate, koolitajate, koolijuhtide ja teiste haridustöötajate, lapsevanemate ning laiema kohaliku kogukonna, nagu kodanikuühiskonna rühmade, sotsiaalpartnerite ja ettevõtete kaasamist</p> <p>iii. Suurendada <b>sünergiat</b> haridus-, teadus- ja uuendustegevuse vahel, pidades silmas jätkusuutlikku kasvu, tuginedes kõrgharidussüsteemi arengule ning keskendudes uuesti kutseharidusele ja -koolitusele ning koolidele</p> <p>iv. Edendada <b>IKT</b> kasutamist, et parandada hariduse kvaliteeti ja asjakohasust kõigil tasanditel</p> <p>v. Suurendada <b>avatud ja digitaalsete õppematerjalide</b> ning pedagoogikameetodite kättesaadavust ja kvaliteeti kõigil haridustasanditel koostöös Euroopa avatud lähtekoodi toetavate kogukondadega</p> <p>vi. Tegeleda digitaalsetele revolutsioonile reageerimisel <b>digipädevuste</b> arendamisega <b>kõigil õppetasanditel</b>, sealhulgas mitteformaalses ja informaalises õppes</p>
<p>4 <b>Tugev toetus õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja teistele haridustöötajatele</b></p>	<p>i. Hoogustada õpetajakutse jaoks parimate ja sobivaimate kandidaatide <b>värbamist, valimist ja vastuvõtmist</b></p> <p>ii. Muuta õpetajakutse <b>atraktiivsemaks</b> mõlema soo esindajate jaoks ning muuta see mainekamaks</p>

Prioriteetsed valdkonnad	Konkreetsed teemad
	<p>iii. Toetada <b>formaalharidust ja edaspidist erialast arengut</b> kõigil haridustasanditel, eelkõige et tulla toime üha erinevamate õppijate ja haridussüsteemist varakult lahkumisega ning edendada tööõppimist, digipädevusi ja innovaatilisi pedagoogikameetodeid, sealhulgas selliste ELi vahendite abil nagu eTwinning, School Education Gateway ja Euroopa täiskasvanuõppe e-platvorm (EPALE)</p> <p>iv. Toetada tipptaseme edendamist <b>õpetamise</b> kõigil tasanditel, õpetajahariduse programmide väljatöötamisel ning õppekorralduses ja motiveerimisstruktuurides, samuti uurida uusi viise õpetajakoolituse kvaliteedi hindamiseks</p>
<p>5 <b>Oskuste ja kvalifikatsiooni läbipaistvus ja tunnustamine, et hõlbustada õpiliikuvust ja töötajate liikuvust</b></p>	<p>i. Edendada oskuste ja/või kvalifikatsiooni, sealhulgas digi-, interneti- või avatud õppe vahendite ning samuti mitteformaalse ja informaalse õppe käigus omandatud oskuste ja/või kvalifikatsiooni <b>läbipaistvust, kvaliteedi tagamist, valideerimist ja seeläbi tunnustamist</b></p> <p>ii. <b>Lihtsustada ja ratsionaliseerida</b> läbipaistvuse, dokumenteerimise, valideerimise ja tunnustamise vahendeid, mis suurendavad nende otsesest kättesaadavust õppijate, töötajate ja tööandjate jaoks, ning edendada Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku ja riiklike kvalifikatsiooniraamistike rakendamist</p> <p>iii. Toetada õpilaste, praktikantide, üliõpilaste, õpetajate, haridustöötajate ja teadlaste <b>liikuvust</b></p> <p>iv. Arendada strateegilisi partnerlusi ja ühiseid kursusi, eelkõige kõrghariduse ning kutsehariduse ja -koolituse <b>rahvusvahelisemaks muutmise</b> kaudu</p>
<p>6 <b>Haridus- ja koolitussüsteemide jätkusuutlikud investeeringud, kvaliteet ja tõhusus</b></p>	<p>i. Uurida <b>Euroopa investeerimiskava potentsiaali</b> hariduse ja koolituse valdkonnas, sealhulgas edendades rahastamismudeleid, mis meelitavad ligi erainvestoreid ja -kapitali</p> <p>ii. Innustada liikmesriike kasutama tõenduspõhist poliitikakujundamist, sealhulgas haridus- ja koolitussüsteemide hindamist, et <b>jälgida poliitikat ja töötada välja reforme</b>, mis aitavad kvaliteetset haridust tõhusamalt pakkuda</p> <p>iii. Soodustada innovaatilisi viise, et tagada <b>jätkusuutlikud investeeringud</b> haridusse ja koolitusse, uurides vajaduse korral tulemuspõhise rahastamise ja kulude jagamise viise</p>

#### KUTSEHARIDUSE JA -KOOLITUSE NING TÄISKASVANUÕPPE KONKREETSSED PRIORITEEDID AASTANI 2020

Kutsehariduse ja -koolituse (Kopenhaageni-Brugge protsess) ning täiskasvanuõppe valdkondlikud tegevuskavad nõuavad aastaks 2020 eesmärgiks seatud tulemuste/prioriteetide üksikasjalikumalt kindlaksmääramist ning nende toetamist käesoleva ühisaruande abil.

#### I. KUTSEHARIDUS JA -KOOLITUS

Riia 22. juuni 2015. aasta järeldustes tehti ettepanek seada kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas aastateks 2015–2020 järgmised uued keskpika perioodi eesmärgid <sup>(1)</sup>.

— Edendada **tööõppimist** kõigis selle vormides, pöörates erilist tähelepanu õpipoisiõppele, kaasates sotsiaalpartnereid, ettevõtjaid, kaubandus-tööstuskodasid ning kutsehariduse ja -koolituse pakkujaid ning soodustades innovatsiooni ja ettevõtlikkust.

<sup>(1)</sup> [http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf)

- Arendada edasi kutsehariduse ja -koolituse **kvaliteedi tagamise** mehhanisme kooskõlas EQAVETi (Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistik kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas) <sup>(2)</sup> soovitusena ning luua kvaliteedi tagamise süsteemide osana **esialgse ning täiendava kutsehariduse ja -koolituse** <sup>(3)</sup> süsteemides pidevaid **õpitulemustel põhinevaid teabe- ja tagasisideahelaid**.
- Parandada **kõigi juurdepääsu kutseharidusele ja -koolitusele ning kvalifikatsioonile** paindlikumate ja avatumate süsteemide abil, pakkudes eeskätt tõhusat ja terviklikku juhendamisteenust ning võimaldades mitteformaalse ja informaalset õpetamist.
- Tugevdada veelgi **võtmepädevusi** kutsehariduse ja -koolituse õppekavades ning pakkuda tulemuslikumaid võimalusi omandada või arendada neid oskusi esialgse ning täiendava kutsehariduse ja -koolituse kaudu.
- Võtta kasutusele süsteemsed meetodid ja pakkuda võimalusi **kutseharidus- ja -koolitussüsteemi õpetajate, koolitajate ja mentorite esialgseks ja pidevaks kutsealaseks arenguks** nii kooli- kui ka tööloppimise põhisel.

## II. TÄISKASVANUÕPE

Täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskavas <sup>(4)</sup>, mille nõukogu võttis vastu 2011. aastal, toodi välja mitu prioriteetset valdkonda aastateks 2012–2014, kuid need määrati pikemaajalises perspektiivis kooskõlas HK 2020 nelja strateegilise eesmärgiga. Konkreetsed prioriteedid, millele liikmesriigid peaksid Euroopa Komisjoni toetusel kuni 2020. aastani keskenduma tegevuskava pikemaajalise visiooni saavutamiseks, on järgmised:

- **juhtimine**: tagada täiskasvanuõppe kooskõla muude poliitikavaldkondadega, parandada koordineeritust, tulemuslikkust ja vastavust ühiskonna, majanduse ja keskkonna vajadustele; suurendada vajaduse korral nii era- kui ka avaliku sektori investeeringuid;
- **võimaluste pakkumine ja kasutamine**: suurendada märkimisväärselt kvaliteetset täiskasvanuõppe pakkumist, eelkõige seoses kirja-, arvutus- ja digitaalosalustega, ning suurendada selle võimaluse kasutamist kõige raskemas olukorras olijatele mõeldud tulemuslike teavitus-, juhendamise- ja motiveerimisstrateegiatega abil;
- **paindlikkus ja juurdepääs**: avardada juurdepääsu, parandades tööloppimise kättesaadavust ja kasutades tõhusalt IKTd; kehtestada toimingud madala kvalifikatsioonitasemega täiskasvanute oskuste väljaselgitamiseks ja hindamiseks ning pakkuda piisavaid teisi võimalusi, mille tulemusel saaksid Euroopa kvaliteediraamistikus tunnustatud kvalifikatsiooni ka need, kellel puudub Euroopa kvaliteediraamistiku 4. taseme kvalifikatsioon;
- **kvaliteet**: parandada kvaliteedi tagamist, sealhulgas jälgimist ja mõju hindamist, täiustada täiskasvanute õpetajate esialgset õpet ja kutsealast täiendõpet ning koguda tarvilikke andmeid vajaduste kohta, et tulemuslikult neile keskenduda ja kavandada nende täitmine.

<sup>(2)</sup> ELT C 155, 8.7.2009.

<sup>(3)</sup> ELT C 324, 1.12.2010, lk 5.

<sup>(4)</sup> ELT C 372, 20.12.2011, lk 1.